ശ്രീഗർഗസംഹിതാ

അശ്വമേധഖണ്ഡഃ - ചതുസ്ത്രിംശോऽധ്യായഃ

ദൈത്യ-യാദവ-യുദ്ധവർണനമ് -

ഗർഗ ഉവാച -
അഥ വൈ ബല്വലഃ പുത്രം രോഹയിത്വാ രഥേ മുദാ ..
തേന സാർദ്ധം സസൈന്യസ്തു യുദ്ധാർഥം പ്രയയൗ ത്വരമ് ..1..
നാനാശസ്ത്രധരാഃ സർവേ നാനാവാഹനസംസ്ഥിതാഃ ..
നാനാ കഞ്ചുകസംയുക്താ നാനാരുപാ ഭയംകരാഃ ..2..
ഗജേംദ്രസദൃശാഃ പുഷ്ടാ മൃഗേംദ്രസമവിക്രമാഃ ..
കംപയതശ്ച പൃഥിവീം വൃഷ്ണീനാം സംമുഖേ യയുഃ ..3..
താനാഗതാൻബഹൂന്ദൈത്യാനനിരുദ്ധസ്തു ശംകിതഃ ..
രക്ഷണാർഥം ച സർവേഷാം ചക്രവ്യൂഹമകല്പയത് ..4..
സർവതോ യാദവാഃ ശൂരാഃ സർവശസ്ത്രധരാഃ കില ..
ഗജൈ രഥൈസ്തുരംഗൈശ്ച ബഭൂവുഃ പരിമംഡിതാഃ ..5..
തേഷാം മധ്യേ സ്ഥിതാ രാജന്നിംദ്രനീലാദയോ നൃപാഃ ..
അക്രൂരകൃതവർമാദ്യാസ്തേഷാം മധ്യേ സ്ഥിതാഃ ശുഭാഃ ..6..
തേഷാം മധ്യേ ച രാജേംദ്ര ഗദാദ്യാഃ കൃഷ്ണഭ്രാതരഃ ..
തേഷാം മധ്യേ മഹാവീരാഃ സാംബാദീപ്തിമദാദയഃ ..7..
ചക്രവ്യൂഹം വിനിർമായ ചേദ്യശം തത്ര ഭൂപതേ ..
തന്മധ്യേ കാർഷ്ണിപുത്രസ്തു ദംശിതഃ സംസ്ഥിതോऽഭവത്

..8..
ബഭൂവ തുമുലം യുദ്ധം തത്ര സിംധുതടേ നൃപ ..
യദുഭിർദാനവാനാം ച ഹ്യബ്ധീനാമബ്ധിഭിര്യഥാ ..9..
രഥിനോ രഥിഭിസ്തത്ര ഗജവാഹാ ഗജൈഃ സഹ ..
അശ്വവാഹൈരശ്വവാഹാ വീരാ വീരൈഃ പരസ്പരമ് ..10..
യുയുധുസ്തീക്ഷ്ണബാണൈശ്ച ഖഡ്ഗചർമഗദർഷ്ടിഭിഃ ..
പാശൈഃ പരശ്വധൈ രാജഞ്ഛതഘ്നീഭിർഭുശുണ്ഡിഭിഃ
..11..
ഹന്യമാനാശ്ച യദുഭിർബല്വലസ്യ ച സൈനികാഃ ..
സർവേ സ്വം സ്വം രണം ത്യക്ത്വാ ദുദ്രുവുസ്തേ ഭയാന്വിതാഃ
..12..
രുരോധ ഗഗനം സൂര്യം സൈന്യപാദരജോ ഭൃശമ് ..
അംധകാരേ മഹാദൈത്യാ രണാത്സർവേ പരാങ്മുഖാഃ ..13..
കേചിന്നിപതിതാഃ കൂപേ കേചിദ്ഗർതേ ഹ്യധോമുഖാഃ ..
കേചിത്തഡാഗേ വാപ്യാം വൈ യദൂനാം സായകൈർഹതാഃ
..14..
തതോ ദൃഷ്ട്വാ ബലം ഭഗ്നം ബല്വലോ രോഷപൂരിതഃ ..
ചതുർഭിർമംത്രിണാം പുത്രൈഃ സ്വപുത്രേണാജഗാമ ഹ ..15..
അനിരുദ്ധോ ബല്വലേന തത്രായുദ്ധ്യന്മഹാമൃധേ ..
ദുർനേത്രേണ ബൃഹദ്വാഹുർദുർമുഖേനാരുണോ ബലീ ..16..
ന്യഗ്രോധോ ദുഃസ്വഭാവേന ദുർമദേന കവിസ്തഥാ ..
കുനന്ദനേന സംഗ്രാമേ കൃഷ്ണപുത്രഃ സുനംദനഃ ..17..
ഏവം ബഭൂവ സംഗ്രാമോ ദേവവിസ്മയകാരകഃ ..
പ്രഗതാസ്തത്ര രാജേംദ്ര സർവേ കാർതികവാസരാഃ ..18..
ബല്വലഃ കുപിതോ രാജന്ധനുഷ്ടംകാരയന്മുഹുഃ ..
ഇംദ്രനീലം ത്രിഭിർബാണൈഃ ഷഡ്ഭിർഹേമാംഗദം മൃധേ
..19..
അനുശാല്വം ച ദശഭിരക്രൂരം ദശഭിസ്തഥാ ..
ഗദം ദ്വാദശഭിർബാണൈര്യുയുധാനം ച പംചഭിഃ ..20..

പംചഭിഃ കൃതവർമാണമുദ്ധവം ദശഭിഃ ശരൈഃ ..
കാർഷ്ണിജം ശതബാണൈശ്ച വിവ്യാധ സമരേഽസുരഃ
..21..
തച്ഛരൈഃ സരഥാഃ സർവേ ബഭ്രമുർഘടികാദ്വയമ് ..
തുരഗാഃ പംചതാം പ്രാപ്താശ്ചൂർണീഭൂതാ രഥാ രണേ ..22..
തദ്ധസ്തലാഘവം ദൃഷ്ട്വാ യാദവാ വിസ്മയം ഗതാഃ ..
രഥാനാരുരുഹുഃ സർവേഽനിരുദ്ധാദ്യാശ്ച മാനദ ..23..
ബല്വലോഽപി യയൗ രാജന്നന്യാന്വീരാന്വിലോകിതുമ് ..
അനിരുദ്ധസ്തതഃ പ്രാഹ ക്രോധാദരുണലോചനഃ ..24..
തിഷ്ഠ തിഷ്ഠ മമാഗ്രേഽദ്യ ദർശയിത്വാ പരാക്രമമ് ..
കുത്ര യാസ്യസി ഹേ ദൈത്യ പശ്യ മന്നിശിതാഞ്ഛരാൻ
..25..
ഇതി തസ്യ വചഃ ശ്രുത്വാ യുവരാജഃ കുനന്ദനഃ ..
ഉവാച വചനം ശീഘ്രം ബല്വലസ്യ ച പശ്യതഃ ..26..
രാജപുത്ര ഉവാച -
ദൈത്യേംദ്രം ച രണേ ദ്രഷ്ടും ത്വം ച നാർഹസി കാർഷ്ണിജ
..
തസ്മാന്മദീയം ച ബലം പൂർവം പശ്യ മൃധാംഗണേ ..27..
അനിരുദ്ധ ഉവാച -
ത്വം ബാലോഽസി ദൈത്യപുത്ര യുദ്ധം കർതും ച നാർഹസി ..
തസ്മാച്ച സ്വഗൃഹം ഗത്വാ ക്രീഡനം കുരു കൃത്രിമൈഃ ..28..
രാജപുത്ര ഉവാച -
അത്ര പശ്യ മഹാവീരൈർബാലസ്യ മമ ക്രീഡനമ് ..
ഗൃഹേ യദി കരിഷ്യാമി തത്ര കോഽപി ന പശ്യതി ..29..
ഇത്യുക്ത്വാ ചണ്ഡകോദണ്ഡേ ദധാര ശതസായകാൻ ..
തതാഡ കാർഷ്ണീജം തൈശ്ച രഥസ്ഥം ദർശയൻബലമ്
..30..
തൈർബാണൈഃ സരഥഃ സോഽപി സസൂതഃ സതുരംഗമഃ ..
വിഭ്രമന്നഭമാർഗേണ പപാത കപിലാശ്രമേ ..31..

ഹാഹാകാരസ്തദൈവാസീദനിരുദ്ധേ ഗതേ സതി ..
തതഃ ക്രുദ്ധാശ്ച തം ഹംതും സാംബാദ്യാ ആയയുർമൃധേ
..32..
ആഗതാംസ്താൻബഹൂന്ദൃഷ്ട്വാ യുവരാജഃ പ്രഹർഷിതഃ ..
സാംബം ച ദശഭിർബാണൈഃ പംചഭിശ്ച മധും തഥാ ..33..
ബൃഹദ്ബാഹും ത്രിഭിർബാണൈശ്ചിത്രഭാനും ച പംചഭിഃ ..
വൃകം ച ദശഭിര്യുദ്ധേ സപ്തഭിശ്ചാരുണം ശരൈഃ ..34..
പംചഭിഃ സംഗ്രാമജിതം സുമിത്രം ച ത്രിഭിഃ ശരൈഃ ..
ദീപ്തിമംതം ത്രിഭിർബാണൈർഭാനും ച ദശഭിർമൃധേ ..35..
വേദബാഹും പംചഭിശ്ച പുഷ്കരം സപ്തഭിഃ ശരൈഃ ..
അഷ്ടഭിഃ ശ്രുതദേവം ച സംമുഖസ്ഥം സുനന്ദനമ് ..36..
വിംശത്യാ സായകൈസ്തീക്ഷ്ണൈർവിരൂപം ദശഭിസ്തഥാ
..
ചിത്രബാഹും ച നവഭിർന്യഗ്രോധം ദശഭിഃ ശരൈഃ ..37..
കവിം ച നവഭിർബാണൈസ്തതാഡ പ്രധനേ ബലീ ..
ശംഖം ദഘ്മൗ മുദായുക്തോ നന്ദമാനീ കുനന്ദനഃ ..38..
തദ്ബാണൈർവിഭ്രമംതശ്ച സരഥാഃ സതുരംഗമാഃ ..
പേതുഃ കേചിദ്ദ്യോജനേ ച പംചക്രോശേ ദ്വിയോജനേ ..39..
ഹാഹാകാരേ തദാ യാതേ സേനായാം നൃപസത്തമ ..
രുരുദുര്യാദവാഃ സർവേ രാമകൃഷ്ണേതി വാദിനഃ ..40..
തദാ ഗദാദയഃ സർവേ മുംചംതോ നിശിതാഞ്ഛരാൻ ..
ഇന്ദ്രനീലാദയശ്ചൈവ ഹ്യാജഗ്മുഃ ക്രോധപൂരിതാഃ ..41..
ദൃഷ്ട്വാ സമാഗതാൻ വീരാന്രാജപുത്രോ മഹാബലഃ ..
വിവ്യാധ സായകൈഃ സർവേ ഹ്യഭൂവന്മൂർച്ഛിതാ രണേ ..42..
തത്പശ്ചാദ്യാദവാഞ്ഛൂരാൻബാണൗഘൈർബല്വലാത്മജഃ
..
തതാഡ തച്ഛരൈ രാജൻബഹവഃ പംചതാം ഗതാഃ ..43..
സംഗ്രാമേ തസ്യ ബാണൗഘൈ രുധിരാണാം നദീ ഹ്യഭൂത് ..
ഹസ്തിനോ യത്ര മഗ്നാശ്ച സജീവാസ്തേ മ്രിയംതി ച ..44..

ഹാഹാകാരസ്തദൈവാസീത്സേനായാം ച നഭസ്തലേ ..
മഹേന്ദ്രവരുണാദ്യാശ്ച ഭയം പ്രാപുശ്ച വിസ്മിതാഃ ..45..
ജയം ദൃഷ്ട്വാസുരാ സർവേ ബഭൂവുർമുദിതാനനാഃ ..
ഗർഗ ഉവാച -
അഥ വൈ മൂർച്ഛിതം ദൃഷ്ട്വാനിരുദ്ധം കപിലോ മുനിഃ ..46..
ഹതയാനം നിപതിതം ശരനിർഭിന്നവക്ഷസമ് ..
ചകാര തം തു ചൈതന്യം ഹസ്തേന തപസാ മുനിഃ ..47..
തതഃ സോഽപി സമുത്ഥായ സിദ്ധം നത്വാ യദൂത്തമഃ ..
സേതുമാർഗേണാജഗാമ യദൂൻസർവാൻപ്രഹർഷയൻ ..48..
അഥാന്യം രഥമാരുഹ്യ പ്രതിശാർങ്ഗധരോ ബലീ ..
നിചഖാന ശരം ചൈകം രാജപുത്രരഥേ രുഷാ ..49..
സ ശരസ്തദ്രഥം നീത്വാ സസൂതം സതുരംഗമമ് ..
ചതുർമുഹൂർതപര്യംതം ഭ്രാമയാമാസ ചാമ്ബരേ ..50..
തതശ്ച ദദൃശുഃ സർവേ ദാനവാശ്ചൈവ വൃഷ്ണയഃ ..
ഗഗനേ വിഭ്രമംതം വൈ സരഥം ച കുനംദനമ് ..51..
അഥ സാംബാദയോ വീരാ രഥാനാരുഹ്യ വേഗതഃ ..
അനുശാല്വാദയശ്ചൈവാജഗ്മുഃ സർവേ ധനുർധരാഃ ..52..

ഇതി ശ്രീഗർഗസംഹിതായാം ഹയമേധഖണ്ഡേ ദൈത്യയാദവയുദ്ധവർണനം നാമ ചതുസ്ത്രിംശോഽധ്യായഃ ..34..

ഹരിഃ ഓം തത്സച്ഛ്രീകൃഷ്ണാർപണമസ്തു ..

GO TOP